

WILLIAM GOLDING

ΜΥΗΣΙΣ ΤΑΞΙΔΕΥΤΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΖΑΧΑΡΙΑΔΟΥ

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ της <i>Annie Proulx</i>	11
ΜΥΘΗΣΙΣ ΤΑΞΙΔΕΥΤΟΥ	27
(1)	29
(2)	39
(3)	49
(4)	58
(5)	66
(X)	81
(12)	100
(17)	111
(;)	112
(23)	115
(27)	116
(30)	119
(Υ)	128
ΖΗΤΑ	137
(Ζ)	140
(Ω)	150
(51)	169

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΛΦΑ	171
(6o)	173
(6i)	192
ΒΗΤΑ	202
ΓΑΜΑ	214
ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΚΟΛΕΪ	246
ΕΠΟΜΕΝΗ ΗΜΕΡΑ	303
.....	318
(&)	338
ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ	357

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

της Annie Proulx*

Ο Γουίλιαμ Γκόλντινγκ είχε τέτοια εκπληκτική φαντασία, ώστε ακόμα και οι πλέον δυσάρεστοι «παράδρομοι» της ανθρωπότητας του ανοίγονταν χάρη σ' αυτή, και τα πλατύτατα αναγνώσματά του του χάριζαν ένα ζηλευτό γλωσσικό «αφτί», που του επέτρεπε να εκφράζει με καθαρές, τέλειες νότες ό,τι έβρισκε εκεί. Στη *Μύηση Ταξιδευτού* κινείται με τόση ζωντάνια στο περίτεχνο και γεμάτο υπεκφυγές ύφος εκείνης της εποχής, που θα πρέπει η γραφή να ήταν παιχνίδι. Ωστόσο, λιγοστοί αναγνώστες, μάλλον, αντιλαμβάνονται τι άγχος συνεπάγεται η διαρκής κι έντονη χρήση της φαντασίας. Ο Γκόλντινγκ δεν ήταν εύκολος συγγραφέας, ούτε εύκολος άνθρωπος. Ούτε πρότυπο ανθρώπου ήταν – πότης και δύσκολη προσωπικότητα, καθώς κι εξαιρετικά καλός συγγραφέας· γνωρίσματα που δεν είναι ασύμβατα, όπως βλέπει κανείς αν καταπιαστεί με φιγούρες της λογοτεχνίας. Όμως η φαντασία του ήταν δυνατή, τρομερή και

---

* Δημοσιεύτηκε στην αγγλική έκδοση του 2022 (Faber & Faber Limited, Λονδίνο).

προσωπική. Δεν μπορούσε ν' ανήκει σε κανέναν άλλο και τον έκανε μια σπουδαία φωνή στη λογοτεχνία του εικοστού αιώνα.

Η *Μύηση* είναι το πρώτο μυθιστόρημα μιας ναυτικής τριλογίας,* καθώς κι ένα από τα μείζονα έργα του Γκόλντινγκ. Διαδραματίζεται την περίοδο προς το τέλος των Ναπολεόντειων Πολέμων, σ' ένα μοιραίο ταξίδι προς την Αυστραλία, που στη διάρκειά του το πλήρωμα και οι επιβάτες μαθαίνουν ολωσδιόλου αναπάντεχα πράγματα ο ένας για τον άλλο και για τον εαυτό τους. Οι τρεις τόμοι γράφτηκαν τη δεκαετία του 1980 και το ταξίδι, που στο έργο διαρκεί μήνες, πρέπει να έμοιαζε στον αναγνώστη του καθενός βιβλίου ότι κυλούσε νότια για χρόνια ολόκληρα. Η προηγούμενη δεκαετία είχε δει άλλο ένα πολύτομο βρετανικό μυθιστόρημα – το *Raj Quartet* του Πολ Σκοτ, γραμμένο ανάμεσα στο 1966 και το 1975.** Το κουαρτέτο του Σκοτ ίσως έδειξε υποσυνείδητα στον Γκόλντινγκ τις δυνατότητες της πολύτομης φόρμας, ιδιαίτερα όταν το κεντρικό γεγονός που ωθεί τη δράση είναι ένα σεξουαλικό συμβάν το οποίο αλλάζει τη ζωή όλων των χαρακτήρων.

Η *Μύηση* του Γκόλντινγκ είναι μια σφιχτή, καλά δομημένη ιστορία, χτισμένη γύρω από την κεντρική ντοστογιεφσκική αναζήτηση της αυτογνωσίας, που υπάρχει στα περισσότερα έργα του – και πιθανώς και στη ζωή του, όπως σ' όλων μας. Έγραψε: «Καταλάβαινα ανέκαθεν τους ναζί γιατί αυτή

* Τη *Μύηση Ταξιδευτού* (1980) ακολούθησαν τα *Σε Απόσταση Αναπνοής* (1987) και *Φωτιά στα Έγκατα* (1989), συναπαρτιζοντας το *To the Ends of the Earth: A Sea Trilogy [Ως τα Πέρατα της Γης: Μια Ναυτική Τριλογία]* (Faber, 1992).

** Paul Scott, *The Jewel in the Crown* (Heinemann, 1966), *The Day of the Scorpion* (Heinemann, 1968), *The Towers of Silence* (Heinemann, 1971), *A Division of the Spoils* (Heinemann, 1975).

είναι και η δική μου φύση». Μπορούμε να κατανοήσουμε εν μέρει τούτη τη δήλωση ως ανάγκη του συγγραφέα να κρατήσει μια παγερή απόσταση ανάμεσα στον εαυτό του και τον φανταστικό χαρακτήρα στη σελίδα. Στην αυτοβιογραφία του, ο Γκράχαμ Γκριν –άλλος ένας εξερευνητής στις λόχμες των ανθρώπινων πράξεων και ευθυνών– έγραφε ότι «υπάρχει μια ακίδα πάγου στην καρδιά ενός συγγραφέα».* Ο Αμερικανός συγγραφέας Εμίλ Καπούγια, αψύς στις αντιδράσεις του και με χρόνια σκληρής εμπειρίας στο εμπορικό ναυτικό, έγραψε μια παρόμοια παραδοχή με καθαρή ματιά στο *In the Sparrow Hills*: «Η αλήθεια είναι ότι υπάρχει μια άσχημη πλευρά στον χαρακτήρα μου, μια βίαιη αντίδραση που γνωρίζω καλά και ευχαρίστως θα την ξεφορτωνόμουν».** Οι ξεχωριστοί συγγραφείς είναι διορατικοί μελετητές του εαυτού τους και χρησιμοποιούν τούτη τη διαρκή αναζήτηση της αυτογνωσίας για να εξετάζουν τους άλλους –πιθανώς ως αυτοάμυνα–, καθώς και στο χαρτί για να πλάθουν φανταστικούς ανθρώπους και καταστάσεις που οι ίδιοι προκαλούν στον εαυτό τους.

Τον Γκόλντινγκ είλκυε να εξετάζει περιφρονημένα θύματα και είχε την επιδεξιότητα να βάζει δημιουργικά τον εαυτό του να βιώνει αβάσταχτα οδυνηρές εμπειρίες. Το αναπόφευκτο συμπέρασμα είναι ότι, καθώς έγραφε τη *Μύηση*, προς στιγμήν γινόταν ο Έντμουντ Τάλμποτ, ο αιδεσιμότατος Ρόμπερτ Κόλεϊ, ο χολερικός και πάντα προσβεβλημένος πλοίαρχος Άντερσον, ο στομφώδης παλιάτσος Μπρόκλμπανκ, ο μηχανορράφος υποπλοίαρχος Ντέβερελ που ξέρει γιατί μισεί ο

---

* Graham Greene, *A Sort of Life* (The Bodley Head, 1971).

** Emile Capouya, *In the Sparrow Hills: Stories* (Workman Press, 1993).

πλοίαρχος τους ιερείς, ο οπλοφόρος άθεος κύριος Πρίτιμαν, ο καθωσπρέπει, ακέραιος Σάμερς και η απρόθυμη γκουβερνάντα δεσποινίς Γκράναμ – μέχρι που γινόταν ακόμα και η θεατρinίστικη Ζινόμπια και ο ξιπασμένος νονός του Τάλμποτ.

Όταν έγραψε ο Γκόλντινγκ τον περίφημό του Άρχοντα των Μυγών ήταν δάσκαλος, ο μικρομεσοαστός γιος ενός δασκάλου. Ένωθε άβoλα στο βρετανικό ταξικό σύστημα, μια εποχή που είχε αληθινή σημασία το ποιος ήσουν και σε ποιο σχολείο πήγαινες. Ο βιογράφος του, ο Τζον Κάρει, παρατηρεί πως σ' όλη του τη σταδιοδρομία τού φορούσαν κάποιοι την ετικέτα αυτού που δεν είναι πολύ αποδεκτός κοινωνικά. Η κόρη του Γκόλντινγκ, η Τζούντι, περιγράφει τον πόνο του και την ταπείνωσή του για τις ταξικές διακρίσεις. Η φήμη, τα βραβεία και τα χρήματα που απέκτησε ο Γκόλντινγκ τα κατοπινά χρόνια τού επέτρεψαν να ακολουθήσει έναν πολύ διαφορετικό τρόπο ζωής. Αν αυτός έμοιαζε να υπερβαίνει τη μεσοαστική του καταγωγή, παρέμεναν οι υποψίες πως ένας συγγραφέας, όσο πολυδιαβασμένος κι αν είναι, κι όσο διακεκριμένος ή βραβευμένος ή παρασημοφορημένος, δεν βρισκόταν στο ίδιο επίπεδο με τον ευγενή, και πως πρέπει να ζούσε τη ζωή του τρέφοντας κάποια κακία. Η αξιοκρατία δεν μπορούσε να αντικαταστήσει την αριστοκρατία. Είναι δηλωτικό ότι στο ημερολόγιό του ο Γκόλντινγκ έγραφε για τις πολλές περιπτώσεις που οι δοξασμένες προσωπικότητες οι οποίες έδιναν τα λογοτεχνικά βραβεία έλεγαν λάθος το όνομά του ή τους τίτλους των βιβλίων του.

Στη Μύηση η μορφή της ιστορίας είναι προβλέψιμη: ένα Πλοίο των Τρελών που γενναιόδωρα ανακατεύει τυχαία ανθρώπους απομονωμένους σ' έναν περιορισμένο κόσμο,

όπως είναι αυτός ενός πλοίου, μιας μονής, ενός μοτέλ, μιας μικρής πόλης, ενός ξενοδοχείου. Τα πλοία είναι αγαπημένοι τέτοιοι κόσμοι, καθώς φουρτούνες και θαλασσινές καταστροφές μπορεί να επιτείνουν την ένταση ή να ξεφορτώνονται εύκολα χαρακτήρες που δεν κάνουν τη δουλειά τους. Υπάρχουν σαφή όρια ανάμεσα στους επιβάτες που πληρώνουν, τους μετανάστες και το πλήρωμα του πλοίου, που από μόνο του είναι μια διαστρωματωμένη κοινωνία από απλούς ναύτες, μερικούς αινιγματικούς υπηρέτες, αξιωματικούς και τον (σχεδόν) παντοδύναμο πλοίαρχο.

Οι σελίδες βρίθουν από λογοτεχνικά διαμάντια. Ο Γκόλντινγκ είχε έντονη αίσθηση του δράματος, είτε πλάθοντας μια πρόταση είτε μια ολόκληρη σκηνή. Πολλή από την ευχαρίστηση της ανάγνωσης του έργου του πηγάζει από την ευρηματική του εικονοποιία. Ένα παράδειγμα της ικανότητάς του να χωράει πολλά σε μία και μοναδική πρόταση είναι η περιγραφή του των επιβατών και των μεταναστών καθώς στέκουν ανυπόμονα για να παρακολουθήσουν τη μεσημβρινή τελετή πλοήγησης του σημαδέματος του ήλιου, όπως τα σκυλιά «που παρακολουθούν μια συζήτηση που είναι αδύνατον να καταλάβουν».

Ο τίτλος σημαίνει κάτι. Οι πιο οικείες τελετές μύησης στους σύγχρονους χρόνους είναι η γέννηση, η ενηλικίωση, η ωρίμαση, ο γάμος, ο θάνατος. Ένας μεγαλύτερος κατάλογος θα περιλάμβανε την αποφοίτηση από το σχολείο, τη μύηση σε συλλόγους και σωματεία, τις εργασιακές προαγωγές, καθώς και ιδιωτικές, προσωπικές τελετουργίες, όπως είναι το να περνάς σε άλλο κοινωνικό στρώμα, να κερδίζεις επαγγελματικά βραβεία, να βγάζεις ένα εκατομμύριο λίρες, κ.ο.κ.

Οι περισσότεροι χαρακτήρες σ' αυτό το μυθιστόρημα, αν όχι όλοι, βιώνουν κάποιου είδους ιδιωτική τελετή μύησης, κι ο Έντμουντ Τάλμποτ, με την καθοδήγηση του Σάμερς, αρχίζει επίσης να ωριμάζει. Όμως η κεντρική δημόσια τελετή του μυθιστορήματος είναι το πέρασμα του ισημερινού για πρώτη φορά, που γιορτάζεται θορυβωδώς για εκατοντάδες χρόνια στον κόσμο της θάλασσας, κάποιες φορές με μια μισογυνική και ομοφοβική χροιά.* Και υπάρχει μια ακόμα πιο επικίνδυνη τελετή μύησης – το μαρτύριο, οι δοκιμασίες πριν από την αποδοχή σε κάποιες ανθρώπινες φυλές. Ό,τι βιώνει ο εφημέριος Κόλεϊ κατά την τελετή του περάσματος του ισημερινού είναι ένα αμάλγαμα παράδοσης, ανταγωνισμών που φουντώνουν στο πλοίο και ενός στοιχείου στον χαρακτήρα του που τον κάνει να μαραζώνει ανίκανος να αντέξει τη δριμεία ανάμνηση.

Σύμφωνα με τις σημειώσεις στο ημερολόγιο του Γκόλντινγκ, η ιδέα για τη *Μύηση* γεννήθηκε από ένα μικρό συμβάν που θυμήθηκε διαβάζοντας τη βιογραφία της Ελίζαμπεθ Λόνγκφορντ, του 1969, *Wellington: The Years of the Sword*.** Το περιστατικό είχε να κάνει με έναν ιερέα σ' ένα ταξίδι στην Ινδία, που «μέθυσε και περιπλανήθηκε ώσπου μπήκε στο πρόστεγο, ή μπήκε περιπλανώμενος στο πρόστεγο και μέθυσε... Όταν συνήλθε στην κουκέτα του, έμεινε εκεί... και πέθανε»***. Η *Μύηση* παρουσιάζεται ως κεφάλαια σ' ένα ημερολόγιο που

* Simon Bronner, *Crossing the Line: Violence, Play and Drama in Naval Equator Traditions* (Amsterdam University Press, May 2020).

** Elizabeth Longford, *Wellington: The Years of the Sword* (Weidenfeld and Nicholson, 1969).

*** William Golding, *Journals*, 26 Μαΐου 1976· αναφέρεται στο John Carey, *William Golding: The Man Who Wrote Lord of the Flies* (Faber, 2009).

κρατά ο ευγενικής καταγωγής νεαρός Έντμουντ Τάλμποτ για να ψυχαγωγήσει μ' αυτό τον μορφωμένο και ευγενή νονό του (που δεν τον κατονομάζει αλλά τον εκτιμά για την πολιτική του επιρροή και τις μπαρόκ μεταφράσεις του του Ρακίνα), ο οποίος εξασφάλισε για τον Τάλμποτ μια θέση στο πλευρό του κυβερνήτη της Αυστραλίας. Η κοινωνία του ανώνυμου, δυσώδους, μετασκευασμένου παλαιού πολεμικού πλοίου του Γκόλντινγκ, που ταξιδεύει αργά προς την Αυστραλία, δεν περιλαμβάνει έναν επαγγελματία γιατρό ή ιερέα, κι ακούμε ξανά και ξανά πως ο πλοίαρχος τρέφει βαθύ μίσος για τους εφημέριους.

Ο Τάλμποτ παρουσιάζεται αρχικά ως ένας ανυπόφορα εγωκεντρικός κι ανόητος άνθρωπος με μεγάλη ιδέα για τον εαυτό του και με την τάση να μιλά για τους άλλους υποτιμητικά. Θα μπορούσε να περιγραφεί καλύτερα σήμερα ως «κουμάσι». Όταν καταφέρνει να πάψει να καυχείται για τη σχέση του με τον νονό του, ανακοινώνει πως θα γράψει όλες τις λεπτομέρειες του ταξιδιού στο ημερολόγιό του, το οποίο θα παρουσιάσει σε αυτόν τον ισχυρό άνδρα. Χρησιμοποιεί την απειλή του εν λόγω αποκαλυπτικού ημερολογίου για να συμμορφώσει τον πλοίαρχο Άντερσον (και άλλους). Το ημερολόγιο του Τάλμποτ γίνεται διαβόητο σ' όλο το πλοίο, θεωρείται από τους περισσότερους επίσημος έλεγχος διαγωγής, και σέβονται τον Έντμουντ, που διατηρεί την αλαζονική του συμπεριφορά ώσπου τα γεγονότα αρχίζουν να τον αλλάζουν.

Ο πλοίαρχος Άντερσον είναι ένας χολερικός τύραννος που προτιμά το κατάστρωμά του μοναχικό, χωρίς κανέναν απολύτως επιβάτη. Νωρίς στην ιστορία ο Τάλμποτ, που δεν έχει μπει στον κόπο να διαβάσει τις αναρτημένες εντολές για

τους επιβάτες, τολμά να πάει στο απαγορευμένο κατάστρωμα για να συστηθεί και βρίσκεται αντιμέτωπος με την οργή του πλοίαρχου, που παραβιάστηκε η ησυχία του. Ο Τάλμποτ χρησιμοποιεί το όνομα του νονού του και συστήνεται. Κάτω από την απρόθυμη ευγένεια γεννιέται μια αυτόματη και αμοιβαία αντιπάθεια, που εξακολουθεί σε όλο το ταξίδι.

Ένας άλλος που δεν έχει διαβάσει τις αναρτημένες οδηγίες και πλησιάζει τον πλοίαρχο στο κατάστρωμά του –μόνο και μόνο για να δεχτεί συγκλονισμένος μια ομοβροντία εξύβρισης κι εχθρότητας– είναι ο νεαρός, «εξαιρετικά φρέσκος» εφημέριος Ρόμπερτ Τζέιμς Κόλεϊ, που φοράει «χοντρές μάλλινες κάλτσες», οι οποίες τονίζουν την απειρία του και την επαρχιώτικη αθωότητά του. Ο Κόλεϊ τρέπεται σε φυγή από τον εξοργισμένο πλοίαρχο και καταφεύγει στην ασφάλεια της μικροσκοπικής του καμπίνας. Πολύ γρήγορα, ο περιφρονητέος Κόλεϊ γίνεται παρίας στο πλοίο. Τα δαντελωτά άμφιά του μονάχα εν μέρει σκεπάζουν την άξεστη χωριατιά, και το ατυχές του συνήθειο να υποκλίνεται με δουλοπρέπεια τον κάνει αντιπαθή. Περνά τον Έντμουντ Τάλμποτ για εξυπηρετικό φίλο του, αν κι ο μακιαβελικός Τάλμποτ κάνει παρέα μαζί του μόνο ως μέρος ενός σχεδίου να τον πλασάρει, αν χρειαστεί, στην όχι και τόσο αγνή κι ανόθευτη Ζινόμπια Μπρόκλμπανκ. Επιπλέον, σχεδιάζει να χρησιμοποιήσει τον Κόλεϊ για να φέρει σε αμήχανη θέση τον πλοίαρχο Άντερσον. Κι εκείνος, επειδή δεν μπορεί να ταπεινώσει τον Τάλμποτ με τις τόσο καλές διασυνδέσεις, και λόγω του δικού του παρελθόντος, εξακολουθεί να αποστρέφεται τον Κόλεϊ και να τον εξευτελίζει, απαγορεύοντας όλες τις θρησκευτικές τελετές, ενώ ο Τάλμποτ προτρέπει κι ενθαρρύνει τον Κόλεϊ να τις τηρήσει.

Μεταξύ του πληρώματος πολλοί ξεχωρίζουν: ο υποπλοίαρχος Σάμερς είναι ο Καλός Άνθρωπος στο δράμα, κάποιος που έχει από μόνος του ανέλθει από τις τάξεις των απλών ναυτών ως τον βαθμό του αξιωματικού του ναυτικού χάρη στη φιλοπονία και την παρατηρητικότητα του. Αν το μυθιστόρημα ήταν ρολόι τσέπης, ο ρόλος του Σάμερς θα ήταν αυτός του ρυθμιστή. Ο «αναίσθητος» Τάλμποτ, που με το ελιτίστικο φέρσιμό του φέρνει επανειλημμένως τους άλλους σ' αμηχανία, παρατηρεί υποτιμητικά: «Α, Σάμερς. Θα μου επιτρέψετε τότε να σας συγχαρώ για την τέλεια μίμηση των τρόπων και της ομιλίας μιας κατάντι υψηλότερης στάθμης από εκείνη στην οποία γεννηθήκατε». Η στενάχωρη σιωπή του Σάμερς μπροστά σε τούτη την παρατήρηση οδηγεί σε μια φευγαλέα αλλά σημαντική στιγμή για τον Τάλμποτ, που ζητά συγγνώμη και αναγνωρίζει τον Σάμερς ως «τζέντλεμαν». Ο Κόλεϊ, από την άλλη, δεν μπορεί να ξεφύγει από τη χωριάτικη καταγωγή του. Για τον Τάλμποτ, για την κακοτυχία του Κόλεϊ υπεύθυνος είναι ο ίδιος: «Ο Κόλεϊ, κατόπιν πίεσης, εκεί στο πρόστεγο, να πει πολύ, δεν είχε ούτε τη δύναμη να αρνηθεί ούτε την ανατροφή εκείνη που θα του έδινε τη δυνατότητα να αντισταθεί στα καταστροφικά αποτελέσματα του αλκοόλ». Ο Σάμερς είναι που βλέπει πώς έχει καταστήσει ο Τάλμποτ τον εαυτό του σπουδαίο μοστράροντας τον νονό του και το ημερολόγιό του, και, μετά τον εξευτελισμό του Κόλεϊ, λέει στον Τάλμποτ πως, επειδή είναι σπουδαίος, έχει επίσης την ευθύνη που απορρέει από την τάξη του να ελαφρύνει το μαρτύριο του Κόλεϊ. Έτσι ο Γκόλντινγκ χώνει σαν λεπτό μαχαίρι στην ιστορία του την ιδέα της δικαιοσύνης.

Ένας πολύ διαφορετικός χαρακτήρας είναι ο Μπρόκλμπανκ, ένας υπέρβαρος, στομφώδης, μέθυσος ζωγράφος θεμάτων από τη ναυτική ιστορία, που η ειδικότητά του είναι να ικανοποιεί τους πελάτες του βάζοντάς τους με ηρωική πόζα μέσα στον καπνό και τις εκρήξεις μιας ναυμαχίας. Θεωρεί τον εαυτό του μετρ στην απεικόνιση του καπνού. Έχει φέρει μαζί του δυο σαγηνευτικές γυναίκες που παριστάνουν τη «σύζυγό» του και την «κόρη» του. Η κόρη, η «δεσποινίς Ζινόμπια Μπρόκλμπανκ», δέχεται τις «περιποιήσεις» του Τάλμποτ. Κατόπιν αυτός, ανησυχώντας ότι μπορεί να 'χει αφήσει έγκυο τη δεσποινίδα Μπρόκλμπανκ κατά τη βιαστική τους σχέση, μηχανορραφεί ώστε να κανονίσει τον γάμο της με τον αιδεσιμότατο Κόλεϊ, έτσι και συμβεί το χειρότερο. Αργότερα, όταν μαθαίνει ότι ο υποπλοίαρχος Ντέβερελ έχει επίσης απολαύσει τη συντροφιά της, νιώθει ελεύθερος να εγκαταλείψει το σχέδιο, αν και οι ικανότητές του να υπολογίζει όλες τις παραμέτρους εντυπωσιάζουν τον αναγνώστη με τη βέβαιη μελλοντική του επιτυχία ως μέλους της κυρίαρχης τάξης στις αποικίες.

Καθώς το πλοίο πλησιάζει στον ισημερινό, το πλήρωμα αρχίζει τις προετοιμασίες για την παραδοσιακή θορυβώδη και άγρια τελετουργία της διέλευσης από τη γραμμή, με τον μεταμφιεσμένο Πατέρα Ποσειδώνα και τον Ντίβι Τζούνος. Αυτή η τελετή με κάποιο τρόπο πέφτει πάνω στην πρώτη και τελευταία «λειτουργία» του Κόλεϊ ή συνδέεται μ' αυτή, κάτι που ο Τάλμποτ δεν το παρατηρεί αλλά μόνο το ακούει από μακριά ως μπερδεμένα ξεσπάσματα γέλιου και χειροκροτημάτων.

Σε όλο το βιβλίο ο Γκόλντινγκ –εξοικειωμένος ο ίδιος με

το σανίδι και τη σκηνική τέχνη- στήνει σκηνές σαν θέατρο. Η δεσποινίς Μπρόκλμπαρκ παρουσιάζεται πάντα να υποδύεται τον ρόλο της δειλής σεμνής κοπέλας, κι άλλοι βαδίζουν στο σανίδι παίζοντας τον ρόλο τους.

Όταν εκδόθηκε το 1980, η *Μύηση* έγινε δεκτή με ενθουσιώδεις κριτικές, που ως επί το πλείστον γυρόφερναν το κρίσιμο απόσπασμα στο βιβλίο: μια άξεστη, ζουμερή παρατήρηση που την πήρε τυχαία τ' αφτί κάποιου να διατυπώνεται από τον κοινό ναύτη Μπίλι Ρότζερς, πως «είχε γνωρίσει χίλια δυο πράγματα στη ζωή του, αλλά ποτέ του δεν πίστευε πως θα του τύχαινε παπάς που μασάει!». Οι αναγνώστες του Γκόλντινγκ περίμεναν κάποιο σοκ, όμως η απερίφραστη ομοφυλοφιλική πράξη έπνιξε κάθε κριτική συζήτηση και συρρίκνωσε την ουσία του βιβλίου στην καταστροφική συνειδητοποίηση εκ μέρους του ιερέα Κόλεϊ τού ποιος και τι ήταν. Ακόμα και σαράντα χρόνια μετά την έκδοση της *Μύησης*, η Αν Θερού, στα απομνημονεύματά της του 2021 *The Year of the End*, περιγράφει ευθέως πώς στην τελετή των βραβείων Booker προσπάθησε να μιλήσει με τον νικητή, τον Γκόλντινγκ. «Είπε κάτι, δεν θυμάμαι τι. Πάντως τίποτα σχετικά με το καλό και το κακό και το αν οι άνθρωποι είναι εγγενώς βάνασοι. Το θέμα του βιβλίου είναι η πεολεχία στο ναυτικό τον δέκατο όγδοο αιώνα».*

Πράγματι είναι, όμως είναι και κάτι περισσότερο.

Το 1986 ο Γκόλντινγκ έγραψε μια κριτική για το *The Wooden World: An Anatomy of the Georgian Navy* του Ν. Α. Μ. Ρότζερ.**

* Anne Theroux, *The Year of the End: A Memoir of Marriage, Truth and Fiction* (Icon Books, 2021).

** Ν. Α. Μ. Rodger, *The Wooden World: An Anatomy of the Georgian Navy* (Collins, 1986).

Ο Ρότζερ απέρριπτε τη δημοφιλή εικόνα των ναυτών ως μέθυσων σοδομιστών που μαστιγώνονταν συχνά. Ο Γκόλντινγκ, που ήξερε κάτι γι' αυτό το ζήτημα από τις παρατηρήσεις που έκανε στον πόλεμο όταν ήταν μέλος του πληρώματος του καταδρομικού *Galatea* το 1941, έγραφε: «Είναι τεράστιος ο όγκος των προφορικών τεκμηρίων στον ναυτικό λόγο, την παράδοση και τα έθιμα, που δείχνουν πως, όπου άντρες μαντρώνονται για εβδομάδες και μήνες σ' έναν ξύλινο κόσμο, κάποια στιγμή αφύσικες πράξεις αντικαθιστούν τις φυσικές».*

Ο Γκόλντινγκ, όπως πολλοί συγγραφείς, ήταν εύθικτος απέναντι στην κριτική· δεν του άρεσε να τον ρωτούν για τη φιλοσοφική του στάση ή για το «νόημα» των έργων του. Ο Τζον Κάρει επισημαίνει πως:

...έλεγε ότι ήταν απλώς ένας αφηγητής ιστοριών, όμως διατύπωνε και υποστήριζε απόψεις για τη φύση του ανθρώπου. Του άρεσε να επισημαίνει ότι τα βιβλία κριτικής και οι ακαδημαϊκές διατριβές για τα έργα του καταλάμβαναν περισσότερο χώρο απ' όσο τα ίδια τα έργα. «Είμαι η πρώτη ύλη μιας ακαδημαϊκής ελαφριάς βιομηχανίας», έλεγε στο κοινό στις διαλέξεις του. Αυτό ήταν κομπασμός αλλά και παράπονο επίσης, επειδή, με το να επικεντρώνονται στις ιδέες μέσα στα βιβλία του, οι κριτικοί δεν τον αντιμετώπιζαν ως αφηγητή ιστοριών.**

* Carey, *William Golding*, 467.

** Carey, *William Golding*, 413.

Κάποιοι βλέπουν τη *Μύηση* ως απεικόνιση της μάχης ανάμεσα στην Εκκλησία και την επιστήμη ή την Εκκλησία και την πολιτεία (Κόλεϊ εναντίον πλοιάρχου Άντερσον). Και σίγουρα ένα θέμα του είναι ο σνομπισμός και η αναρρίχηση πάνω από την τάξη στην οποία κάποιος έχει γεννηθεί. Όμως η *Μύηση* επίσης καταπιάνεται με τον ισόβιο προσωπικό αγώνα του μέσου ανθρώπου για το «γνώθι σαυτόν» και με την οδυνηρή, ως και ολέθρια, οδό προς αυτή τη γνώση. Ακολουθώντας τέτοιες οδούς στο λογοτεχνικό του έργο, ο Γκόλντινγκ δήλωσε σε έναν κριτικό: «Διεκδικώ το δικαίωμα όχι του φιλόσοφου ή του ψυχολόγου, αλλά του αφηγητή ιστοριών – δηλαδή να είναι ασαφής, ασυνεπής και ό,τι άλλο θέλει, αρκεί να κρατά την προσοχή των αναγνωστών του. Αυτό μοιάζει να κάνω και μου αρκεί».*

Η Τζούντι Γκόλντινγκ και ο Τζον Κάρει παρατηρούν ότι ο Γκόλντινγκ διάβαζε τη *Φαίδρα* του Ρακίνα όσο συνέθετε στο μυαλό του τη *Μύηση*. Με δυο λόγια, το τελευταίο έργο του Ρακίνα με θέμα κοσμικό κι όχι θρησκευτικό βασίζεται σ' έναν κλασικό μύθο. Η *Φαίδρα* είναι παντρεμένη με τον Θησέα, που λείπει σ' ένα μακρύ ταξίδι. Είναι ερωτευμένη με τον γιο του τον Ιππόλυτο. Ο ίδιος ο Ιππόλυτος δεν ενδιαφέρεται για την ερωτοχτυπημένη μητριά του αλλά ποθεί την Αρικήα. Η *Φαίδρα* είναι ένας από τους μεγάλους ρόλους στο ρεπερτόριο του κλασικού θεάτρου, καθώς η δυστυχημένη γυναίκα περνά από τις έξι κλασικές βαθμίδες συναισθήματος –«μετριοπάθεια, ελπίδα, ντροπή, μεταμέλεια, ζηλοφθονία, συντριβή»– και στο τέλος αυτοκτονεί. Στο τέλος της *Μύησης*

---

* Carey, *William Golding*, 413.

ο Γκόλντινγκ αναφέρει τα λόγια του Ιππόλυτου στον πατέρα του τον Θησέα, που έχει επιστρέψει: «*Ainsi que la vertu le crime a ses degrés / Et jamais on n'a vu la timide innocence / Passer subitement a l'extrême licence*», σε ελεύθερη μετάφραση: «Όπως η αρετή, έτσι και το έγκλημα έχει τις βαθμίδες του / και ποτέ δεν έχουμε δει τη δειλή αθωότητα / μεμιάς να περνά στην ακραία έκλυση». Και, στα χέρια του Γκόλντινγκ, ο σπουδαίος νονός του Τάλμποτ, που με το δικό του, πομπώδες ύφος έχει μεταφράσει όλο τον Ρακίνα, το διατύπωνε έτσι: «Ίδού! Καθώς στον Όλυμπο με κόπο ανεβαίνει η Αρετή / με ίδια βήματα μικρά στον Άδη το Κακό οδηγεί!». Ας δώσουμε όμως στον Γκόλντινγκ την τελευταία λέξη: «Μπορεί ο άνθρωπος να πεθάνει από ντροπή».

Μια από τις πλέον εντυπωσιακές εικόνες στη *Μύηση* είναι η περιγραφή του Κόλεϊ μαζεμένου στην κουκέτα του το πρωί μετά το κρίσιμο συμβάν, με το ένα χέρι γραπωμένο από μια παλιά βιδοθηλιά. Ο Σάμερς είναι που, βλέποντάς τον να την κρατά τόσο δυνατά που 'χουν ασπρίσει οι αρθρώσεις στα δάχτυλά του, καταλαβαίνει ότι ο Κόλεϊ θέλει να πεθάνει. Ο Τάλμποτ κι ο Σάμερς, που έχουν επισκεφτεί τον Κόλεϊ δίχως αυτός να αντιδράσει, τώρα σκέφτονται πως μόνο μια επίσκεψη του πλοιάρχου Άντερσον μπορεί να τον βγάλει από τη βουβή του αγωνία.

Αν και ο Γκόλντινγκ δεν θεωρείται μετρ του κωμικού, στην πραγματική ζωή τον έχουν μερικές φορές περιγράψει ως παλιάτσο, ιδιαίτερα όταν ήταν μεθυσμένος. Η αντιπαράθεση της ζοφερής εικόνας του καταντροπιασμένου Κόλεϊ, στα έγκατα του πλοίου, να σπρώχνει τον εαυτό του να πεθάνει μέσα στη δυσώδη του φωλιά από κουβέρτες, με την πολύ αστεία

σκηνή στο τραπέζι, όπου παραθέτει ο πλοίαρχος Άντερσον το ωραίο του δείπνο, είναι μια αριστοτεχνική θεατρική πινελιά. Ο Τάλμποτ, ο Σάμερς κι ο κύριος Ολντμέντσοου καλούνται να δειπνήσουν με τον πλοίαρχο και να συζητήσουν το πρόβλημα του εφημέριου Κόλεϊ, που, μετά την τελετή μύησης στον ισημερινό, είναι σε κακή κατάσταση – τόσο κακή, που μπορεί να έχει άσχημο αντίκτυπο στο πλοίο και τον πλοίαρχό του. Ο πλοίαρχος Άντερσον έχει αναφέρει στο ημερολόγιό του τον Κόλεϊ ως «ο ασθενής». Ο Τάλμποτ παρατηρεί πως, αν ο Κόλεϊ είναι ασθενής, τότε ο ίδιος, που δεν έχει ιατρική πείρα, δεν μπορεί να δώσει μια γνώμη. «Μάλλον», λέει σαρκαστικά, «θα ήταν προτιμότερο να συμβουλευτείτε τον κύριο Μπρόκλμπανκ!». Και ποιος είναι ο κύριος Μπρόκλμπανκ; Ο Τάλμποτ απαντά πως είναι ένας ζωγράφος που έχει σπουδάσει ιατρική για λίγο, πολύ πολύ παλιά. Του πλοιάρχου τού γίνεται έμμονη ιδέα ότι είναι άνθρωπος που «γνωρίζει κάτι από ιατρική» και στέλνει να τον φωνάξουν. Στη διάρκεια του γεύματος, με πολύ ποτό και με κόκαλα με μεδούλι, στο οποίο κυριαρχεί ο Μπρόκλμπανκ ενώ πετά καυστικές παρατηρήσεις για τη μεταιοδοξία των ηρώων του ναυτικού, ο Κόλεϊ πεθαίνει και το πρόβλημα λύνεται με τρόπο ικανοποιητικό για τον πλοίαρχο, που λέει ότι ο εφημέριος πέθανε από «χαμηλό πυρετό».

Στις σελίδες της *Μύησης* μαθαίνουμε πολλά για το τι είναι ο «χαμηλός πυρετός» – κι αν δείχνει οικείος σε τούτη την εποχή της πανδημίας, μπορεί ο λόγος να 'ναι πως έχει εξαπλωθεί γρήγορα παντού.

Δεκέμβριος 2021

ΜΥΗΣΙΣ ΤΑΞΙΔΕΥΤΟΥ

(1)

Σεβαστέ μου νονέ,

Με τα λόγια αυτά ξεκινώ το ημερολόγιο που αποφάσισα να κρατώ για σένα – και δεν υπάρχουν άλλα λόγια πιο ταιριαστά απ' αυτά!

Πολύ ωραία λοιπόν. Τόπος: στο πλοίο, επιτέλους. Έτος: το γνωρίζεις. Ημερομηνία; Σίγουρα εκείνο που έχει σημασία είναι ότι πρόκειται για την πρώτη μέρα της μετάβασής μου στην άλλη άκρη του κόσμου· και, για να σηματοδοτήσω αυτό ακριβώς, έγραψα τον αριθμό «ένα» στο επάνω μέρος της σελίδας τούτης. Γιατί εδώ θα καταγραφεί ό,τι αφορά την *πρώτη μέρα* μας. Ο μήνας και η ημέρα μικρή σημασία έχουν, αφού στο μακρύ ταξίδι μας από τον νότο της Γηραιάς Αλβιώνος έως τους Αντίποδες θα διαβούμε τη γεωμετρία και των τεσσάρων εποχών!

Σήμερα το πρωί, ακριβώς πριν φύγω από το σπίτι, επισκέφτηκα τους μικρότερους αδελφούς μου, και ήταν όλοι τους πραγματική δοκιμασία για την καημένη την Ντόμπι!

Ο νεαρός Λάιονελ επιδόθηκε σε έναν δήθεν πολεμικό χορό των Αβορίγινων. Ο νεαρός Πέρσι έτριβε την κοιλιά του ξαπλωμένος ανάσκελα, αφήνοντας ταυτόχρονα φρικτά μουγκρητά, προκειμένου να δείξει τον απαίσιο αντίκτυπο της κατανάλωσής μου! Με μια σφαλιάρα τούς επανέφερα και τους δυο στην πρέπουσα κατάσταση κατήφειας, κι ύστερα κατέβηκα εκεί που με περίμεναν η μητέρα κι ο πατέρας μου. Η μητέρα μου – αν κατάφερε να χύσει ένα δυο δάκρυα; Όχι, ήταν απολύτως γνήσια τα δάκρυά της, γιατί σ' εκείνο το στάδιο πια ένιωθα και στο δικό μου στήθος ένα συναίσθημα που μπορεί να μη θεωρείται πολύ αρρενωπό. Ε, ακόμα κι ο πατέρας μου – Μου φαίνεται πως έχουμε δώσει μεγαλύτερη προσοχή στους υπερβολικά συναισθηματικούς Γκόλντσμινθ και Ρίτσαρντσον παρά στους ζωηρούς κι ευφρόσυνους Φίλντινγκ και Σμόλετ! Και πραγματικά, δεν θα σου έμενε καμία αμφιβολία ως προς την αξία μου, αν η εξοχότης σου άκουγε τις επικλήσεις του πατέρα μου στον Θεό για το άτομό μου, λες και ήμουν κατάδικος σιδηροδέσμιος, και όχι ένας νεαρός κύριος που πρόκειται να συνδράμει τον κυβερνήτη στη διοίκηση μιας από τις αποικίες της Αυτού Μεγαλειότητας! Τα απροκάλυπτα συναισθήματα των γονιών μου με έκαναν να νιώσω καλύτερα – αλλά ακόμα καλύτερα ένιωσα με τα δικά μου συναισθήματα! Κατά βάθος, είναι τελικά αρκετά καλός τύπος ο αναδεξιμός σου. Για να συνέλθει, χρειάστηκε να διασχίσει όλο το δρομάκι, να περάσει το κυνηγετικό περίπτερο και να φτάσει στην πρώτη στροφή κοντά στον μύλο!

Για να επιστρέψω όμως στο θέμα μου, είμαι πλέον πάνω στο πλοίο. Ανέβηκα κι εγώ στα καμπυλωτά, πισσωμένα, πανίσχυρα ξύλινα τείχη της Βρετανίας, όπως θα το έλεγαν παλιά,

στα νιάτα του. Από ένα χαμηλό άνοιγμα χώθηκα στη σκοτεινιά ενός από τα καταστρώματα κι ένωσα να πνίγομαι με την πρώτη ανάσα. Θεέ μου, πραγματικά σου έφερνε αηδία. Επικρατούσε πολλή κινητικότητα μέσα σ' εκείνο το τεχνητά επιβεβλημένο λυκόφως. Ένας άνδρας ο οποίος μου συστήθηκε ως υπηρέτης μου με οδήγησε σε ένα είδος καταπακτής στα πλευρά του πλοίου, και με διαβεβαίωσε ότι αυτή ήταν η καμπίνα μου. Είναι ένας άνθρωπος ηλικιωμένος και λίγο κουτσός, με λεπτό, έντονο πρόσωπο και δυο τούφες άσπρα μαλλιά δεξιά κι αριστερά. Οι τούφες αυτές συνδέονται μεταξύ τους μέσω της εκτυφλωτικής φαλάκρας στην κορφή του κεφαλιού του.

«Καλέ μου άνθρωπε», είπα, «τι είναι αυτή η μπόχα;».

Ανασήκωσε τη λεπτή, γαμψή του μύτη ψηλά κοιτώντας γύρω, λες και θα μπορούσε να δει την μπόχα αντί να τη μυρίσει. «Μπόχα; Ποια μπόχα, κύριε;»

«Η μπόχα», είπα εγώ καλύπτοντας αναγουλιασμένος με το χέρι τη μύτη και το στόμα, «η δυσσομία, η αποφορά, όπως θες πες την!».

Είναι χαρωπός τύπος αυτός ο Γουίλερ. Εκείνη την ώρα μού χαμογέλασε λες και το κατάστρωμα ακριβώς πάνω από το κεφάλι μας είχε ανοίξει κι έμπαινε μέσα φως.

«Προς Θεού, κύριέ μου!» μου είπε. «Θα τη συνηθίσετε πολύ σύντομα!»

«Δεν έχω καμία διάθεση να τη συνηθίσω! Πού είναι ο καπετάνιος αυτού του πλοίου;»

Ο Γουίλερ έσβησε το φως από το πρόσωπό του και μου άνοιξε την πόρτα της καταπακτής.

«Ούτε κι ο πλοίαρχος Άντερσον μπορεί να κάνει τίποτα, κύριε», είπε. «Είναι η άμμος και το χαλίκι, ξέρετε. Τα

καινούρια πλοία έχουν σίδερο για έρμα, αλλά ετούτο είναι πιο παλιό. Αν ήταν μεσόκοπο, ας πούμε, σε ηλικία, θα τ' αδειάζανε. Αλλά τούτο όχι. Παραείναι παλιό, βλέπετε. Δεν θέλουν ν' ανακατώσουν τίποτε εκεί κάτω, κύριε».

«Μα θα πρέπει να είναι κανονικό νεκροταφείο!»

Ο Γουίλερ το σκέφτηκε για λίγο.

«Όσο γι' αυτό, δεν μπορώ να ξέρω, κύριε, γιατί δεν έχω ξαναταξιδέψει με τούτο άλλη φορά. Εσείς όμως τώρα καθίστε λίγο εδώ κι εγώ θα σας φέρω ένα μπράντι».

Και λέγοντας αυτά, εξαφανίστηκε προτού προλάβω να του πω τίποτε άλλο, κι έτσι συνέχισα αναγκαστικά να αναπνέω τον μεταξύ των καταστρωμάτων αέρα. Οπότε, εδώ είμαστε.

Να σου περιγράψω το κατάλυμα που θα έχω στη διάθεσή μου μέχρι να εξασφαλίσω κάτι πιο αρμόζον. Η καταπακτή αυτή περιέχει μια κουκέτα σαν ταΐστρα για ζώα, τοποθετημένη κατά μήκος της πλευράς του πλοίου, με δυο συρτάρια από κάτω. Ο Γουίλερ με πληροφόρησε ότι αυτά τα σταθερά κρεβάτια προορίζονται για τους επιβάτες που πηγαίνουν τέρμα νότια και θεωρούνται πιο ζεστά από τα ράντζα και τις αιώρες. Στη μια άκρη της καταπακτής υπάρχει μια κάθετη ξύλινη επιφάνεια που μετατρέπεται σε τραπεζάκι, και στην άλλη βρίσκεται ένας κουβάς και ένα караβόπανο που σχηματίζει λεκάνη. Θέλω να πιστεύω πως το πλοίο διαθέτει και κάποιον πιο βολικό χώρο για την επιτέλεση των σωματικών μας λειτουργιών! Πάνω από τη λεκάνη χωράει ένα καθρεφτάκι και στα πόδια του κρεβατιού βρίσκονται δυο ράφια για βιβλία. Μια καρέκλα από караβόπανο είναι το μοναδικό κινητό έπιπλο στο λαμπρό ετούτο ενδιαίτημα. Η πόρτα διαθέτει ένα αρκετά μεγάλο άνοιγμα στο ύψος περίπου των

ματιών, από το οποίο περνά λίγο φυσικό φως, ενώ στα δεξιά και τα αριστερά της υπάρχουν κρεμαστάρια. Το πάτωμα, ή μάλλον το κατάστρωμα, όπως είναι πιο σωστό να το λέω, έχει τόσες αυλακιές, που μπορείς να στραμπουλήξεις το πόδι σου. Υποθέτω πως οι αυλακιές έχουν δημιουργηθεί από τις σιδερένιες ρόδες των κιλλιβάντων για τα κανόνια, τότε που το πλοίο ήταν αρκετά νέο και ζωηρό ώστε να διαθέτει και πλήρη εξάρτηση πυροβόλων όπλων! Ο χώρος της καταπακτής είναι καινούριος, αλλά το ταβάνι – η κάτω πλευρά του καταστρώματος – και τα πλευρικά τοιχώματα του πλοίου δίπλα από το κρεβάτι μου είναι παλιά, φθαρμένα, σαθρά και χιλιομπαλωμένα. Φαντάσου εμένα, να πρέπει να ζήσω σε ένα τέτοιο κοτέτσι, σε τέτοιο στάβλο! Παρά τούτα, θα το ανεχτώ με καλή διάθεση ώσπου να μπορέσω να δω τον καπετάνιο. Ήδη η πράξη της αναπνοής έχει μετριάσει την επίγνωση της μπόχας, ενώ η γενναία δόση μπράντι που μου έφερε ο Γουίλερ με έχει σχεδόν συμφιλιώσει μαζί της.

Αλλά τι θορυβώδης που είναι αυτός ο ξύλινος κόσμος! Ο νοτιοδυτικός άνεμος που μας αναγκάζει να παραμένουμε αγκυροβολημένοι ουρλιάζει και σφυρίζει ανάμεσα από τα σχοινιά του πλοίου και βροντά από πάνω του – από πάνω μας (διότι είμαι αποφασισμένος να εκμεταλλευτώ το μακρύ αυτό ταξίδι για να καταρτιστώ πλήρως γύρω από τα της θάλασσας) – και πάνω από τα μαζεμένα μας πανιά. Ριπές βροχής χτυπούν σαν τύμπανα υποχώρησης σε κάθε εκατοστό του πλοίου. Και σαν να μην έφτανε αυτό, από μπροστά, από το ίδιο ακριβώς κατάστρωμα, έρχονται και βελάσματα προβάτων, μουγκαρητά βοοειδών, φωνές ανδρών και, ναι, τσιρίδες γυναικών! Αλλά έχει κι εδώ μέσα αρκετό θόρυβο. Η καταπακτή μου, ή

μάλλον ο στάβλος μου, είναι απλώς μία από τις έξι παρόμοιες καταπακτές σ' αυτή την πλευρά, και έχει άλλες τόσες στην απέναντι. Ένας γυμνός κενός χώρος μεσολαβεί ανάμεσα στις δύο αυτές σειρές, και το μόνο που διακόπτει το κενό είναι ο πελώριος κάθετος κύλινδρος του μεσιανού καταρτιού μας. Πρύμνηθεν του θαλάμου, όπως με διαβεβαιώνει ο Γουίλερ, βρίσκεται ο χώρος εστίασης των επιβατών, με τους σχετικούς χώρους εργασίας στα δεξιά και τα αριστερά του. Στον προθάλαμο περπατούν ή στέκονται σε ομάδες φιγούρες που μισοφάνονται. Υποθέτω πως είναι –είμαστε– οι επιβάτες· τώρα, ο λόγος για τον οποίο ένα παμπάλαιο πολεμικό πλοίο σαν κι αυτό μετασκευάστηκε έτσι σε επιβατηγό και φορτηγό και αγρόκτημα ταυτοχρόνως εξηγείται από τη θέση στην οποία βρίσκεται το Ναυαρχείο, έχοντας περισσότερα από εξακόσια πολεμικά πλοία εν υπηρεσία.

Ο Μπέιτς, ο υπεύθυνος του εστιατορίου, μου είπε μόλις ότι σε μία ώρα, στις τέσσερις, γευματίζουμε. Όταν σχολίασα ότι σκοπεύω να ζητήσω πιο άνετο κατάλυμα, φάνηκε να το σκέφτεται για λίγο κι ύστερα απάντησε ότι ενδέχεται να υπάρξει δυσκολία και με συμβούλεψε να περιμένω λίγο. Εξέφρασα τότε μια κάποια αγανάκτηση για το γεγονός ότι ένα πλοίο σε τόσο ελεεινή κατάσταση μπορεί να χρησιμοποιείται για ένα τέτοιο ταξίδι, κι εκείνος, όρθιος μπροστά στην πόρτα του εστιατορίου με μια πετσέτα περασμένη στο μπράτσο, με φιλοδώρησε με ό,τι μπορούσε από τη φιλοσοφία του ναυτικού – ως εξής: Κύριέ μου, το πλοίο θα επιπλέει ώσπου να βυθιστεί, και είναι φτιαγμένο, κύριε, για να βυθιστεί· και, καθώς συνέχισε με μια διάλεξη περί παραμονής στη στεριά χωρίς κανέναν επάνω πέρα από τον λοστρόμο και τον μαραγκό,

και μ' όλα αυτά περί της πρόσδεσης με κάβους κατά τον παλιό καλό τρόπο, και όχι με καμιά απαίσια σιδερένια αλυσίδα που θα χτυπιέται σαν το πτώμα στην κρεμάλα, η καρδιά μου μούρισε λες και πήγε στο πιο βαθύ και βρομερό αμπάρι. Μιλούσε με τόση περιφρόνηση για τα χάλκινα ύφαλα! Ανακάλυψα πως απλώς είμαστε καλαφατισμένοι μέσα έξω, όπως τα παλαιότερα των πλεούμενων, οπότε φαντάζομαι κιόλας ότι ο πρώτος του πλοίαρχος δεν θα ήταν άλλος από τον καπετάν Νώε! Το τελικό παρήγορο σχόλιο του Μπέιτς προς εμένα ήταν ότι είχε τη βεβαιότητα πως το πλοίο μας είναι «πιο ασφαλές στα χτυπήματα από πολλά πιο ζόρικα σκαριά». *Πιο ασφαλές!* «Διότι», είπε, «έτσι και πέσουμε σε καμιά φουρτούνα, θα διαλυθεί σαν το παλιό παπούτσι». Ειλικρινά, κατάφερε να αναστρέψει σε μεγάλο βαθμό τις καλές υπηρεσίες που μου είχε προσφέρει το μπράντι. Κατόπιν όλων τούτων, θεώρησα ότι ήταν σαφώς απαραίτητο να αφαιρέσω από τα μπαούλα μου όλα τα αντικείμενα που πιθανόν θα χρειάζονται για το ταξίδι, προτού τα χώσουν κάτω! Επικρατεί τέτοιο πανδαιμόνιο πάνω σ' αυτό το πλοίο, που αδυνατώ να βρω κάποιον με την εξουσία να αναιρέσει την εξαιρετικά ανόητη αυτή προσταγή. Κατά συνέπεια, ενέδωσα, επιστράτευσα τον Γουίλερ για μέρος της διαδικασίας, τοποθέτησα ο ίδιος τα βιβλία μου και είδα τα μπαούλα μου να απομακρύνονται. Κανονικά θα ήμουν θυμωμένος, αν η κατάσταση δεν ήταν τόσο κωμική. Και διασκέδασα κάπως με ορισμένες από τις κουβέντες ανάμεσα στους άνδρες που ήρθαν και τα πήραν, καθώς τα λόγια τους ήταν τόσο απόλυτα ναυτικά. Έχω αποθέσει το *Ναυτικό Λεξικό* του Φάλκονερ* δίπλα

* *An Universal Dictionary of the Marine*, του Γουίλιαμ Φάλκονερ (1732-1769). (Σ.τ.Μ.)

στο μαξιλάρι μου· διότι είμαι αποφασισμένος να μάθω να μιλώ τη γλώσσα των θαλασσινών εξίσου τέλεια με εκείνους τους πολυταξιδεμένους τύπους!

ΑΡΓΟΤΕΡΑ

Δειπνήσαμε υπό το φως ενός φαρδιού πρυμνιού παραθύρου σε δύο μακρόστενα τραπέζια και σε κατάσταση μεγάλης αναστάτωσης. Κανείς δεν ήξερε τίποτα. Δεν υπήρχαν αξιωματικοί, οι υπηρέτες ήταν εξουθενωμένοι, το φαγητό κακό, οι καημένοι οι συνταξιδιώτες μου κακοδιάθετοι και οι κυρίες τους στα όρια της υστερίας. Το θέαμα, ωστόσο, των άλλων αγκυροβολημένων πλοίων έξω από το πρυμνιό παράθυρο ήταν αναμφίβολα άκρως ενδιαφέρον. Ο Γουίλερ, υπηρέτης και οδηγός μου, λέει ότι είναι τα υπόλοιπα πλοία του κονβόι. Με διαβεβαιώνει επίσης ότι η αναστάτωση θα μειωθεί και ότι, όπως το έθεσε, θα *κάτσουμε*, υποθέτω όπως περίπου έχει κατακαθίσει η άμμος και το χαλίκι, ώσπου –αν κρίνω από ορισμένους εκ των επιβατών– να αρχίσουμε να ζέχνουμε σαν το καράβι. Ενδέχεται η εξοχότης σου να έχει παρατηρήσει μια κάποια δυσθυμία στα γραφόμενά μου. Είναι γεγονός ότι χωρίς το υποφερτό κρασί θα ήμουν πραγματικά θυμωμένος. Ο Νώε μας, ο πλοίαρχος Άντερσον, επέλεξε να μην εμφανιστεί. Θα φροντίσω να του κάνω αισθητή την παρουσία μου με την πρώτη ευκαιρία, τώρα όμως έχει σκοτεινιάσει. Αύριο το πρωί σκοπεύω να εξετάσω την τοπογραφία του πλοίου και να αποκτήσω γνωριμία με καλύτερης ποιότητας αξιωματικούς, εάν υπάρχουν τέτοιοι. Έχουμε και κυρίες, κάποιες νέες, κάποιες μεσόκοπες, κάποιες γηραιές. Έχουμε μερικούς κυρίους μιας

κάποιας ηλικίας, έναν μάλλον νεαρό αξιωματικό του στρατού και έναν ακόμα νεότερο εφημέριο. Αυτός ο τελευταίος επιχείρησε, ο άμοιρος, να ζητήσει να ευλογήσει το γεύμα μας κι ύστερα έπεσε στο φαγητό ντροπαλά σαν νυφούλα. Δεν μπόρεσα ακόμη να δω τον κύριο Πρίτιμαν, αλλά υποθέτω ότι έχει επιβιβαστεί.

Ο Γουίλερ μου λέει ότι ο άνεμος θα γυρίσει τη νύχτα και ότι θα λύσουμε, θα σηκώσουμε πανιά· θα σαλπάρουμε, θα ξεκινήσουμε το τεράστιο ταξίδι μας μόλις αλλάξουν τα νερά. Του είπα ότι είμαι καλός στη θάλασσα και τότε παρατήρησα εκείνη την ίδια ιδιότυπη λάμψη, που δεν είναι καν χαμόγελο αλλά μάλλον μια ακούσια εκφραστικότητα, να εμφανίζεται για μια στιγμή στο πρόσωπό του. Αυτομάτως αποφάσισα να του μάθω μερικούς τρόπους μόλις μου δοθεί η ευκαιρία – ωστόσο, καθώς σου γράφω τώρα αυτές τις λέξεις, το σχήμα του ξύλινου κόσμου μας μοιάζει να μεταβάλλεται. Κάπου επάνω ακούγονται βροντερές ριπές, πιθανότατα από το καραβόπανο που απλώνεται. Και σωλήνες να σφυρίζουν. Θεέ μου, είναι δυνατόν να βγαίνουν τέτοιοι ήχοι από ανθρώπινα λαρύγγια; Αλλά τώρα αυτό κι αυτό πρέπει να είναι οι βολές της αναχώρησης! Έξω από την καταπακτή μου ένας επιβάτης έπεσε εκστομίζοντας πολλά και διάφορα, οι κυρίες τσιρίζουν, τα βοοειδή μουγκανίζουν και τα πρόβατα βελάζουν. Όλα σε πλήρη σύγχυση. Άρα μπορεί οι αγελάδες να βελάζουν, τα πρόβατα να μουγκανίζουν και οι κυρίες να καταριούνται το πλοίο να καεί μαζί μ' όλα τα ξύλα του στην Κόλαση; Το δοχείο από καραβόπανο στο οποίο ο Γουίλερ μου έβαλε νερό έχει μετατοπιστεί από τη βάση του και τώρα στέκει υπό μικρή γωνία.

Η άγκυρά μας ξεκόλλησε από την άμμο και το χαλίκι της

Γηραιάς Αλβιόνος. Δεν πρόκειται να έχω κανέναν σύνδεσμο με τη γενέθλια γη μου για τα επόμενα τρία, ίσως και τέσσερα ή πέντε, χρόνια. Ομολογώ πως, παρά την προοπτική της ενδιαφέρουσας και εξαιρετικά επωφελούς εργασίας που με περιμένει, η σκέψη αυτή έχει μια βαρύτητα.

Και μιας και μιλάμε περί βαρύτητας, πώς αλλιώς θα μπορούσα να κλείσω την περιγραφή της πρώτης μου ημέρας στη θάλασσα αν όχι εκφράζοντας τη βαθύτατη ευγνωμοσύνη μου; Έβαλες το πόδι μου στο πρώτο σκαλί της σκάλας, και όσο ψηλά κι αν ανέλθω –διότι οφείλω να προειδοποιήσω την εξοχότητά σου ότι οι φιλοδοξίες μου δεν γνωρίζουν όρια!–, δεν θα ξεχάσω ποτέ τίνος η καλοσύνη με βοήθησε να ανέβω κατ' αρχάς. Είθε να μη φανεί ποτέ ανάξιος αυτής της χείρας βοήθειας, αλλά και να μην πράξει ποτέ κάτι ανάξιο – αυτή είναι η προσευχή, η πρόθεση, του ευγνώμονος αναδεξιμιού σου.

ΕΝΤΜΟΥΝΤ ΤΑΛΜΠΙΟΤ